

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

LƯU THỊ HƯƠNG

**TÍCH HỢP KIẾN THỨC BIẾN ĐỔI KHÍ HẬU
TRONG DẠY HỌC ĐỊA LÍ LỚP 12**

Chuyên ngành: Lí luận và phương pháp dạy học Địa lí

Mã số: 60 140 111

TÓM TẮT LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

Người hướng dẫn khoa học: TS. Nguyễn Phương Liên

Thái Nguyên - 2013

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu độc lập của tôi. Các số liệu và kết quả nghiên cứu trong luận văn là trung thực và chưa từng được công bố trong bất kì công trình nào khác. Các thông tin, số liệu trích dẫn trong quá trình nghiên cứu đều được ghi rõ nguồn gốc.

Tác giả luận văn

Lưu Thị Hương

Xác nhận của trưởng khoa

Xác nhận của người hướng dẫn

PGS.TS Nguyễn Thị Hồng

TS Nguyễn Phương Liên

LỜI CẢM ƠN

Tác giả xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc đến TS. Nguyễn Phương Liên, người đã tận tâm giúp đỡ, hướng dẫn, động viên tác giả trong suốt quá trình thực hiện đề tài.

Xin chân thành cảm ơn các trường THPT Văn Lãng (Lạng Sơn), Trần Nhật Duật (Yên Bái), Yên Phong số 2 (Bắc Ninh) đã tạo mọi điều kiện thuận lợi cho tác giả thực nghiệm sư phạm và hoàn thành luận văn.

Xin chân thành cảm ơn trường Đại học sư phạm - Đại học Thái Nguyên; Khoa Địa lí và Khoa Sau đại học trường Đại học sư phạm Thái Nguyên đã tạo điều kiện tốt nhất cho tác giả hoàn thành luận văn này. Tác giả cũng bày tỏ lòng biết ơn chân thành tới các Thầy, Cô bộ môn Phương pháp khoa Địa lí trường Đại học sư phạm Thái Nguyên.

Cuối cùng, tác giả bày tỏ lòng biết ơn tới sự giúp đỡ tận tình của các Thầy, Cô cộng tác thực nghiệm sư phạm, anh chị em đồng nghiệp và những người thân trong gia đình đã động viên, giúp đỡ và tạo mọi điều kiện thuận lợi nhất cho tác giả hoàn thành luận văn này. Tác giả bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc đến mọi người.

Luận văn này được hoàn thành tại bộ môn Phương pháp, Khoa Địa lí, Trường Đại học sư phạm Thái Nguyên.

Tác giả luận văn

Lưu Thị Hương

MỤC LỤC

	Trang
Trang bìa phụ	i
Lời cam đoan.....	ii
Lời cảm ơn.....	iii
Mục lục	iv
Danh mục các từ viết tắt	vii
Danh mục bảng biểu.....	viii
Danh mục hình vẽ	ix
MỞ ĐẦU.....	1
NỘI DUNG	7
Chương 1. CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ CƠ SỞ THỰC TIỄN	7
1.1. Cơ sở lý luận.....	7
1.1.1. Một số khái niệm	7
1.1.2 Nguyên nhân và biểu hiện của BDKH	9
1.2. Cơ sở thực tiễn.....	18
1.2.1. Tình hình BDKH ở Việt Nam hiện nay.....	18
1.2.2. Biện pháp ứng phó với BDKH của Việt nam.....	19
1.2.3. Ngành Giáo dục ứng phó với BDKH	22
1.2.4. Nhận thức của giáo viên Địa lí và đặc điểm tâm lí của học sinh ở các trường phổ thông về tình hình BDKH hiện nay	26
Chương 2. TÍCH HỢP KIẾN THỨC BIẾN ĐỔI KHÍ HẬU TRONG DẠY HỌC ĐỊA LÍ LỚP 12.....	29
2.1. Tích hợp kiến thức BDKH trong môn Địa lí lớp 12	29
2.1.1. Khả năng tích hợp kiến thức BDKH trong dạy học Địa lí 12	29
2.1.2. Nội dung tích hợp kiến thức BDKH trong dạy học Địa lí 12	29
2.2. Phương thức tích hợp kiến thức BDKH trong dạy học Địa lí 12.....	38
2.2.1. Quan niệm về tích hợp.....	38
2.2.2. Các nguyên tắc tích hợp	38

2.2.3. Các mức độ tích hợp.....	39
2.3. Các hình thức tích hợp kiến thức BDKH trong dạy học Địa lí 12	39
2.3.1. Dạy học nội khóa.....	39
2.3.2. Dạy học ngoại khóa	40
2.4. Phương pháp dạy học tích hợp kiến thức BDKH trong môn Địa lí	43
2.4.1. Phương pháp đàm thoại.....	44
2.4.2. Phương pháp thảo luận	46
2.4.3. Phương pháp giải thích – minh họa.....	49
2.4.4. Phương pháp dạy học nêu vấn đề.....	51
2.4.5. Phương pháp dạy học với sự hỗ trợ của CNTT.....	52
2.4.6. Phương pháp hướng dẫn học sinh khai thác tri thức từ bản đồ.....	53
2.4.7. Phương pháp hướng dẫn học sinh khai thác tri thức địa lí qua số liệu thống kê và biểu đồ.....	54
2.4.8. Phương pháp thực địa	58
2.5. Một số giáo án tích hợp kiến thức BDKH trong dạy học Địa lí lớp 12	60
2.5.1. Giáo án 1	60
2.5.2. Giáo án 2.....	67
2.5.3. Giáo án 3.....	74
Chương 3. THỰC NGHIỆM SƯ PHẠM.....	83
3.1. Mục đích và nhiệm vụ thực nghiệm	83
3.1.1. Mục đích thực nghiệm.....	83
3.1.2. Nhiệm vụ thực nghiệm	83
3.2. Nội dung thực nghiệm	84
3.3. Nguyên tắc tiến hành thực nghiệm.....	84
3.4. Tổ chức thực nghiệm.....	85
3.4.1. Thời gian thực nghiệm.....	85
3.4.2. Địa điểm thực nghiệm	85
3.4.3. Phương pháp thực nghiệm.....	86

3.5. Kết quả thực nghiệm.....	86
3.5.1. Kết quả quan sát các giờ dạy	86
3.5.2. Kết quả kiểm tra	86
KẾT LUẬN.....	94
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	96
PHỤ LỤC	

DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT

STT	Chữ viết tắt	Chữ viết đầy đủ
1	ADB	Ngân hàng phát triển châu Á
2	BBC	Bắc bán cầu
3	BĐKH	Biến đổi khí hậu
4	CNH - HĐH	Công nghiệp hóa - Hiện đại hóa
5	CNTT	Công nghệ thông tin
6	ĐBSCL	Đồng bằng sông Cửu Long
7	ĐBSH	Đồng bằng sông Hồng
8	ĐC	Đối chứng
9	ĐNA	Đông Nam Á
10	GD - ĐT	Giáo dục - Đào tạo
11	GV	Giáo viên
12	HS	Học sinh
13	IPCC	Ủy ban liên chính phủ về biến đổi khí hậu toàn cầu
14	KT - XH	Kinh tế - Xã hội
15	LHQ	Liên hợp quốc
16	MTQG	Mục tiêu quốc gia
17	NBC	Nam bán cầu
18	NBD	Nước biển dâng
19	SGK	Sách giáo khoa
20	TB	Trung bình
21	THPT	Trung học phổ thông
22	TN	Thực nghiệm
23	TNCSHCM	Thanh niên cộng sản Hồ Chí Minh
24	TOPEX/POSEIDON	Tên vệ tinh
25	UNEP	Liên hợp quốc
26	UMO	Tổ chức khí tượng thế giới

DANH MỤC BẢNG BIỂU

	Trang
Bảng 1.1. Lượng khí phát thải trên toàn cầu quy ra CO ₂	12
Bảng 1.2. Theo dõi tăng khí thải nhà kính ở một số nước	12
Bảng 2.1. Các bài học có khả năng tích hợp kiến thức BDKH	29
Bảng 2.2. Các thiên tai chủ yếu ở Việt Nam	48
Bảng 2.3. Nhiệt độ trung bình tại một số điểm	55
Bảng 2.4: Sự đa dạng thành phần loài và sự suy giảm số lượng loài thực vật, động vật	56
Bảng 3.1. Danh sách các trường, lớp, giáo viên thực nghiệm và đối chứng	85
Bảng 3.2. Kết quả điểm kiểm tra bài thực nghiệm số 1	87
Bảng 3.3. Kết quả điểm kiểm tra bài thực nghiệm số 2	88
Bảng 3.4. Kết quả điểm kiểm tra bài thực nghiệm số 3	89
Bảng 3.5. Phân loại trình độ của học sinh TN và ĐC giữa các trường TN	90

DANH MỤC HÌNH VẼ

	Trang
Hình 3.1. Biểu đồ kết quả kiểm tra bài thực nghiệm số 1	87
Hình 3.2. Biểu đồ kết quả kiểm tra bài thực nghiệm số 2	88
Hình 3.3. Biểu đồ kết quả kiểm tra bài thực nghiệm số 3	89
Hình 3.4. Biểu đồ so sánh trình độ HS lớp TN và ĐC giữa các trường TN	91

MỞ ĐẦU

1. Lí do chọn đề tài

Việt Nam nằm ở rìa phía đông của bán đảo Đông Dương, gần trung tâm của Đông nam Á, trong khu vực nhiệt đới gió mùa Châu Á. Theo báo cáo của Ủy ban liên chính phủ về biến đổi khí hậu (IPCC), nước ta là một trong 5 quốc gia chịu ảnh hưởng nặng nề nhất của biến đổi khí hậu toàn cầu (BĐKH).

Trên quy mô toàn cầu, BĐKH thể hiện rõ qua các biểu hiện tăng nhiệt độ bề mặt trái đất dẫn đến hiện tượng nước biển dâng đồng thời tác động mạnh mẽ đến các thiên tai hiện hữu với tính chất biến động mạnh hơn, cực đoan hơn và dị thường hơn cả về tần suất và cường độ.

Sự phát triển của thế giới hiện đại theo mô hình công nghiệp hóa và tăng trưởng kinh tế tiếp tục thống trị thế giới được đặc trưng bởi việc sử dụng khối lượng khổng lồ các nguyên liệu hóa thạch, thâm canh hóa nông nghiệp và phá rừng cùng với bùng nổ dân số dẫn đến tăng mạnh phát thải khí nhà kính (CO_2 , CH_4 , CFC...) khiến cho Trái đất nóng lên, nước biển dâng và nhiều hậu quả nghiêm trọng khác.

BĐKH trở thành một trong những vấn đề mang tính toàn cầu - mối quan tâm hàng đầu của con người trong hiện tại và tương lai. Theo dự báo, trong thế kỉ XXI nhiệt độ Trái đất có thể tăng thêm 5°C trong khi ngưỡng nguy hiểm là 2°C . Như vậy, vượt quá ngưỡng này các thảm họa kinh tế, sinh thái và cuộc sống của con người sẽ bị đe dọa nghiêm trọng.

Việt Nam là nước có khí hậu nhiệt đới gió mùa, hằng năm chịu ảnh hưởng của nhiều thiên tai như các cơn bão nhiệt đới, hạn hán, lũ lụt... Trong 50 năm qua, nhiệt độ trung bình tại Việt Nam đã tăng $0,7^\circ\text{C}$, mực nước biển dâng 20cm. Việt Nam đã và đang chịu ảnh hưởng của BĐKH, thiên tai bão lụt hạn hán diễn ra khốc liệt hơn trước.

Theo Ủy ban liên chính phủ về BĐKH (IPCC) cảnh báo đến năm 2010, nếu nhiệt độ tăng, mực nước biển dâng cao 1 mét sẽ ảnh hưởng đến khoảng 5%